

NAISET, RAUHA & TURVALLISUUS (WPS) -AGENDA, NATO JA SUOMI

1325

Sukupuolten tasa-arvon toteutuminen on keskeinen edellytys vakauden ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Suomi on globaalilla tasolla profiloitunut naiset, rauha ja turvallisuus -agendan vankkana puolustajana. Naton uutena jäsenmaana Suomella onkin merkittävä rooli edistää agendan toimeenpanoa liittouman kaikessa toiminnassa.

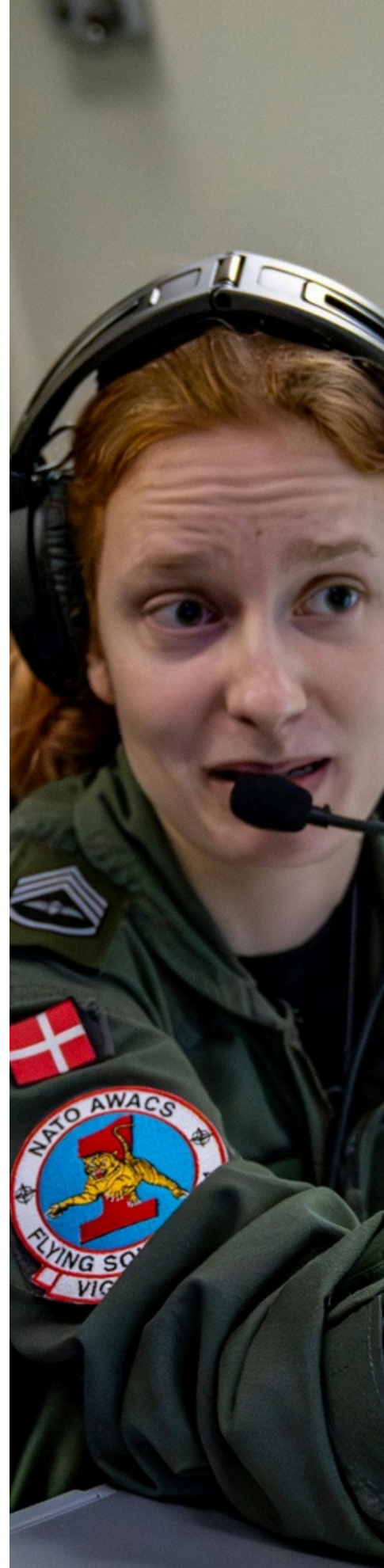
WPS-agendan normatiivinen kehikko Natossa

- Nato on sotilasliiton ohella poliittinen liittouma, jonka arvopohjaan kuuluu demokratian, ihmisoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Sen keskeisin dokumentti eli Naton strateginen konsepti (2022) korostaa WPS-agendan tärkeyttä läpileikkaavana prioriteettina. Naton viimeisimmän huippukokouksen tiedonanto vuonna 2023 korosti naisten tasavertaisen ja merkityksellisen osallistumisen tärkeyttä kaikessa rauhan ja turvallisuuden työssä.
- Natolla on ollut oma Naiset, rauha ja turvallisuus -politiikkalinjaus vuodesta 2007. Linjauksen mukaan WPS-agendan toimeenpano rakentuu Natossa kolmen i:n varaan: integraatio, inklusio ja integriteetti. Linjauksen pohjalta on muodostettu Naton naiset, rauha ja turvallisuus toimintaohjelma 2021–2025 sekä ohjeistukset toimeenpanoon. Viimeisin Naton Naiset, rauha ja turvallisuus -politiikkalinjaus lanseerattiin Naton huippukokouksessa heinäkuussa 2024 ja sen pohjalta tehdään uusi toimintaohjelma.
- Naiset, rauha ja turvallisuus -työ sijoittuu Natossa inhimillisen turvallisuuden kokonaisuuteen. Naton pääsihteerin erityisedustaja naiset, rauha ja turvallisuus -agendan osalta on italialainen Irene Fellin. Hänellä on tukenaan myös jäsenmaiden kansalaisjärjestöjen edustajista koolle kutsumansa neuvoa-antava paneeli *Civil Society Advisory Panel on Women, Peace & Security*, joka aloitti uuden kauden tammikuussa 2024.

Lisätietoja Naton Naiset, rauha ja turvallisuus työstä ja prioriteeteistä löytyy kootusti osoitteesta [NATO - Topic: Women, Peace and Security](#).

WPS-toimeenpanon keskeiset haasteet Natossa

- WPS-agenda jää helposti poliittisten linjausten tasolle eikä käytännön toimeenpanoa resursoida riittävästi. Vallitsevassa turvallisuusympäristössä, jossa Naton rooli puolustus ja pelote -tehtävissä on korostunut, ei WPS-agenda nouse riittävän korkeaksi prioriteetiksi.
- WPS-agendan jalkauttaminen erityisesti Naton sotilaallisiin rakenteisiin vaatii työtä. Naisten edustus johtotehtävissä, varsinkin sotilaallisella puolella, on yhä hyvin alhainen. Sukupuoleen liittyvien kysymysten on näyttävä kaikilla päätöksenteon tasoilla.
- Sotilaallisten ja siviilitoimijoiden välistä yhteistyötä tulisi vahvistaa kaikilla osa-alueilla, myös WPS-agendan toimeenpanossa ja yhteisen tilannekuvan luomisessa.
- Tehtävänkuvien, niin sihteeristössä kuin operaatioiden eri tasoilla, tulisi selvästi määritellä vastuut WPS-agendan edistämisestä ja näiden toteutumista tulisi systemaattisesti seurata. Riittävä WPS-osaaminen ja sitoutuminen agendan tavoitteiden johdonmukaiseen edistämiseen olisi varmistettava rekrytoinnissa.

Miten Suomi voi vahvistaa WPS-agendan toimeenpanoa Natossa?

- Suomen kannattaa omaksua Natossa alusta asti aktiivinen, uudistava ja tarvittaessa kriittinen lähestymistapa, jotta WPS kehittyä aidosti läpileikkaavaksi teemaksi Natossa.
- WPS-agenda on Suomelle mahdollisuus ottaa johtajuutta Suomen Nato-jäsenyyden alkutaipaleella, esimerkiksi yhdessä muiden asiaa edistävien maiden kanssa sekä luomalla dialogia sellaisten maiden kanssa, jotka eivät vielä priorisoi aihetta.
- Suomi voi näyttää esimerkkiä WPS-agendan toimeenpanosta omassa sotilastoiminnassaan. Puolustusvoimien hiljattain tekemä uudistus gender-neuvonantajien lisäämisestä rakenteissaan on hyvä edistysaskel tämän osalta, mutta huomattavia lisäpanostuksia tarvitaan agendan toteuttamiseksi.
- Suomi voi vahvistaa Naton WPS-osaamista edistämällä tätä osaamista omaavien suomalaisten asiantuntijoiden rekrytointia Naton sihteeristöön ja operaatioihin. Suomen on aktiivisesti koulutettava asiantuntijoitaan WPS-tematiikasta.
- Suomi on ollut edelläkävijä naisten osallistumisen vahvistamisessa siviilikriisihallinnassa. Edistykseen johtaneita oppeja ja toimenpiteitä voitaisiin jakaa kokemuksina myös Naton piirissä.
- Suomi voi vahvistaa agendan toimeenpanoa hyödyntämällä omia vahvuuksiaan ja jakamalla käytännön osaamista sekä kokemuksia teemoista kuten:
 - sotilaallisten ja siviilitoimijoiden yhteistyö
 - kokonaisvaltainen turvallisuus
 - monitoimijayhteistyö WPS-agendan toimeenpanossa ml. kansalaisyhteiskunnan, ministeriöiden ja puolustusvoimien kesken

Suomen Naiset, rauha ja turvallisuus -verkosto

Suomen Naiset, rauha ja turvallisuus -verkosto on vuonna 2006 perustettu yli 25 kansalaisjärjestön, tutkijoiden ja asiantuntijoiden yhteistyöverkosto, jonka tavoitteena on edistää YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (naiset, rauha ja turvallisuus) toimeenpanoa. Verkostoa koordinoi UN Women Suomi.

Verkosto on jo ennen Suomen Nato-jäsenyyttä pyrkinyt aktiivisesti osallistumaan Nato-keskusteluun. Verkosto tarjoaa moniäänisen keskustelualustan Nato-kysymyksiin ja sen leikkauspisteisiin 1325-agendan toimeenpanon osalta. Verkosto on syksyllä 2023 perustanut Natoon keskittyvän toimintaryhmän, joka on koonnut yhteen tämän muistion.

Lisätiedot:

Elina Korhonen

Naiset, rauha ja turvallisuus -verkoston puheenjohtaja (Väestöliitto),
elina.korhonen@vaestoliitto.fi
p. 050 514 8827

Linda-Lotta Luhtala

Naiset, rauha ja turvallisuus -verkoston koordinaattori (UN Women Suomi)
linda-lotta.luhtala@unwomen.fi
p. 0504133052

